

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 26 maj 1933 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en arbetarsmåbrukslånefond m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I den till riksdagen den 3 januari 1933 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1933/1934 har Kungl. Maj:t under Utgifter för kapitalökning. IV. Fonden för förslag till statsverket. Anslag till allmänna arbeten, att utgå av lånemedel med kort amorteringstid, föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde vardas riksdagen förelagd, såsom kapital till arbetarsmåbrukslånefonden beräkna för budgetåret 1933/1934 ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 24 februari 1933 dagtecknad proposition, nr 181, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för sistnämnda dag föreslagit riksdagen att

1:o) dels besluta, att en fond, benämnd arbetarsmåbrukslånefonden, skall inrättas, från vilken lån må utlämnas i ändamål att giva skogsarbetare eller därmed likställd arbetare tillfälle att förvärva mindre lägenhet, ägnad att bereda innehavaren utkomst genom jordbruk, drivet vid sidan av annan verksamhet,

dels medgiva, att lån ur arbetarsmåbrukslånefonden må utlämnas i hudsaklig överensstämmelse med de bestämmelser, vilka finnas intagna i ett vid ovanberörda statsrådsprotokoll fogat förslag till kungörelse angående statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet,

dels ock såsom kapital för arbetarsmåbrukslånefonden anvisa för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning, Fonden för förslag till statsverket, ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor; samt

2:o) dels medgiva, att av jordförmedlingsfondens kapitalbehållning må under år 1934 till jordanskaffningslån åt hushållningssällskap av statens egnahemsstyrelse disponeras tillhoppa högst så stort belopp, att vad som utestår i beviljade jordanskaffningslån icke vid något tillfälle under sagda år överstiger 1.500,000 kronor,

dels ock medgiva, att den del av jordförmedlingsfondens till ny utlåning disponibla kapitaltillgång, som ej anvisas såsom jordanskaffnings-

lån, må under år 1934 av Kungl. Maj:t användas för utlämnande av förlagslån åt aktiebolag, föreningar och kommuner.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till omförmälda statsrådsprotokoll.

Ovanberörda förslag till kungörelse angående statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet är av följande lydelse:

Härigenom förordnas som följer:

Om arbetarsmåbruksstatslån.

1 §.

I den ordning och under de villkor, nedan sägs, må landskommun kunna tilldelas statslån från arbetarsmåbrukslånefonden (arbetarsmåbruksstatslån) att användas för utlämnande av arbetarsmåbrukslån, varom i det följande förmäles.

2 §.

1 mom. I denna kungörelse avsedd statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet skall, under statens egnahemsstyrelsens överinseende, inom kommun handhavas av en särskild nämnd (arbetarsmåbruksnämnd) eller, där verksamheten kan antagas bliva av mindre omfattning, av kommunalnämnden.

2 mom. Innan verksamhet, varom i 1 mom. sägs, må av kommun utövas, skall kommunen hava antagit av statens egnahemsstyrelse godkänd instruktion med reglementariska föreskrifter rörande verksamheten. I instruktionen skall finnas angivet huruvida verksamheten skall utövas av arbetarsmåbruksnämnd eller av kommunalnämnden.

3 mom. Arbetarsmåbruksnämnd skall bestå av tre av kommunalfullmäktige eller, där kommunalfullmäktige ej finnas, av kommunalstämma utsedda ledamöter jämte lika antal suppleanter. Ledamöter och suppleanter utses för en tid av fyra år.

Till ledamöter och suppleanter böra utses för uppdraget lämpliga och sakkunniga personer inom kommunen, företrädande de lånesökandes och den jordbrukande befolkningens intressen ävensom kommunala synpunkter. Därjämte bör tillses, att någon av ledamöterna är förtrogen med den statsunderstödda egnahemsverksamheten.

Arbetarsmåbruksnämnds ledamöter vare ansvariga för skada, som av dem uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndas staten eller kommunen.

3 §.

Kommun, som önskar erhålla arbetarsmåbruksstatslån, skall före den 15 oktober året näst före det, för vilket lånet sökes, till statens egnahemsstyrelse därom ingiva till Kungl. Maj:t ställd ansökning enligt av egnahemsstyrelsen fastställt formulär. Det åligger egnahemsstyrelsen att så snart ske kan med eget utlåtande överlämna ansökningen till Kungl. Maj:t.

4 §.

Av Kungl. Maj:t beviljat arbetarsmåbruksstatslån må efter ingången av det år, för vilket lånet beviljats, dock sist före utgången av sjätte året efter

berörda tidpunkt, av vederbörande kommun i mån av behov lyftas i statskontoret mot skuldförbindelse enligt formulär, som statskontoret fastställer. Behovet skall styrkas på sätt statskontoret föreskriver. Vid behovets beräkning skall hänsyn tagas till å ena sidan det belopp, som kan förväntas bli va under skällig tid framåt, i regel ett halvt år, utbetalt å beviljade arbetarsmåbrukslån, samt å andra sidan den tillgång, som kommunen redan innehar av lyftade men ej utbetalda statslånededel.

§ 5.

Vad av beviljat arbetarsmåbruksstatslån icke vid utgången av det år, för vilket lånet beviljats, blivit till arbetarsmåbrukslån disponerat, må ej därefter av kommunen disponeras och skall, om det lyftats, återbetalas till statskontoret före utgången av mars månad nästföljande år, allt så framt ej Kungl. Maj:t på ansökan, som före utgången av januari månad sistnämnda år ingives av kommunen, medgiver rätt till dylik disposition under ytterligare ett år.

§ 6.

Kommun skall av utbekommet arbetarsmåbruksstatslån årligen före mars månads utgång till statskontoret inbetala de belopp å från statslånet beviljade arbetarsmåbrukslån, som under nästföregående år influtit till kommunen eller till vilkas utbekommande rätten under sistnämnda år förfallit eller förverkats.

Förlust, som å utlämnade arbetarsmåbrukslån uppkommer innan amorteringsskyldighet, varom stadgas i 10 §, beträffande samma lån inträtt, skall helt bäras av kommunen. Uppkommer förlust därefter, skall den bäras till en fjärdedel av kommunen, till återstående del av staten. Vad kommunen sålunda har att svara för skall inbetalas till statskontoret före mars månads utgång året efter det, under vilket förlusten uppkommit.

Har kommun använt arbetarsmåbruksstatslån i strid mot gällande bestämmelser eller brustit i kommunens skyldigheter rörande lånets tillgodonjutande, vare kommunen pliktig att, om Kungl. Maj:t så förordnar, återbetala utestående lånebelopp eller del därav jämväl i annan ordning än ovan sägs.

§ 7.

Å till betalning förfallet statslånebelopp, som ej av kommunen inbetalas till statskontoret inom därför stadgad tid, skall kommunen erlægga ränta efter fem procent om året från förfalldagen, till dess likvid sker. I övrigt skall ränta å arbetarsmåbruksstatslån ej utgå.

§ 8.

Kommun, som tilldelats arbetarsmåbruksstatslån, är skyldig att beträffande här avsedd låneverksamhet ställa sig till efterrättelse de föreskrifter och anvisningar, som statens egnahemsstyrelse meddelar, samt att lämna styrelsen omedelbar tillgång till samtliga verksamheten berörande räkenskaper och handlingar ävensom att till styrelsen avgiva de redogörelser över verksamheten, som skola lämnas enligt instruktion eller av styrelsen meddelade särskilda föreskrifter.

Det åligger egnahemsstyrelsen att med ledning av sålunda erhållna redogörelser årligen senast den 1 mars meddela statskontoret erforderliga uppgifter angående de belopp, en var kommun, som tilldelats arbetarsmåbruksstatslån, har att jämlikt 5 § samt 6 § första och andra styckena inbetala till statskontoret.

Om arbetarsmåbrukslån.

9 §.

Arbetarsmåbrukslån må utlämnas till skogsarbetare eller därmed likställd arbetare för att giva honom tillfälle att förvärva mindre lägenhet, ägnad att bereda innehavaren utkomst genom jordbruk, drivet vid sidan av annan verksamhet. Medelst lånet bör nytt jordbruk bildas.

Arbetarsmåbrukslån må utgå allenast under förutsättning, att sökanden är svensk medborgare, minst 21 år gammal, känd för sparsamhet, nykterhet och hederlig vandel, att han befinnas äga goda personliga förutsättningar för drivande av mindre jordbruk samt att hans ekonomiska ställning är sådan, att det bistånd, som enligt gällande bestämmelser angående den statsunderstödda egnahemsverksamheten kan ifrågakomma, icke är tillfyllest för att sätta honom i stånd att förvärva sådan lägenhet varom i första stycket sägs.

10 §.

Arbetarsmåbrukslån må ej utgå med högre belopp än som motsvarar kostnaderna för förvärv och färdigställande av den lägenhet, lånet avser; och vare högsta lånebelopp 6,000 kronor.

Lånet skall med avseende å återbetalningen delas i en stående del och en amorteringsdel. Den stående delen skall fastställas till belopp, motsvarande kostnaden för jordförvärvet jämte, i förekommande fall, den beräknade kostnaden för uppodling av så stort jordområde, att lägenhetens sammanlagda åkerareal uppgår till en hektar, dock högst till en tredjedel av hela lånet.

Lånets stående del må icke uppsägas till betalning under annan förutsättning än i 15 § omförmäles. Amorteringsdelen skall från och med sjätte året efter utgången av det kalenderår, för vilket lånet beviljats, återbetalas med en trettiondedel årligen, låntagaren dock obetaget att, om han så önskar, verkställa inbetalningar härutöver.

11 §.

Å arbetarsmåbrukslån erlægges ej ränta. Om till betalning förfallet belopp ej inbetalas till kommunen inom härför stadgad tid, skall dock, om kommunen så påfordrar, å sådant belopp gäldas ränta efter fem procent om året från förfallodagen, tills likvid sker.

12 §.

Såsom säkerhet för arbetarsmåbrukslån skall lämnas första inteckning i lägenheten, dock må sådana inteckningar, som avse annat än fordran och icke hava avsevärd betydelse för lägenhetens värde såsom säkerhet, kunna få kvarstå med bättre förmånsrätt än som tillkommer inteckning, vilken lämnas till säkerhet för arbetarsmåbrukslån.

Utän hinder av vad sålunda föreskrivits må, sedan lånekontrakt upprättats, såsom förskott å beviljat arbetarsmåbrukslån mot skuldförbindelse och inteckningsmedgivande av låntagaren utbetalas större eller mindre del därav i den mån så erfordras för att gälda utgifter, nödvändiga för att åstadkomma arbetarsmåbruket, i vilket fall emellertid inteckningssäkerhet, som ovan sagts, skall vara för hela arbetarsmåbrukslånet ställd senast före början av det år, med vilket amorteringsskyldigheten inträder, vid äventyr att arbetarsmåbrukslånet anses hava förverkats och vad i förskott utbetalts genast skall återbetalas till kommunen.

13 §.

Den, som önskar erhålla arbetarsmåbrukslån, skall därom skriftligen ansöka, enligt fastställt formulär, hos den kommun, inom vars område den lägenhet är belägen, för vars förvärvande lånet sökes.

Kommunen skall låta verkställa besiktning av lägenheten samt lämna lånesökanden råd och hjälp i frågor, vilka angå lägenhetens förvärvande, uppodling och bebyggande.

Låneansökningar skola prövas och avgöras minst fyra gånger om året på fastställda tider, för såvitt särskilda hinder härför ej möta.

14 §.

Rörande varje arbetarsmåbrukslån skall, innan någon del därav må av låntagaren uppbäras, mellan kommunen och låntagaren upprättas fullständigt lånekontrakt i två exemplar, av vilka vardera kontrahenten skall taga ett. I lånekontraktet skola bestämmelser i följande avseenden finnas inlagda, nämligen:

    beträffande lägenhetens benämning och storlek;
    rörande lånets belopp, säkerheten och villkoren i fråga om återbetalning och ränta;

    angående sättet och villkoren för lånets utbekommande;

    beträffande de byggnader, som böra å lägenheten uppföras, deras beskaffenhet och tiden, inom vilken de böra vara fullbordade, samt i förekommande fall rörande lägenhetens odling;

    rörande låntagarens skyldigheter att hävda och underhålla lägenheten samt brandförsäkra byggnaderna;

    angående den kontroll, som låntagaren skall vara skyldig underkasta sig; samt

    därom, att möjligen uppkommande tvister beträffande tillämpningen av lånekontraktets bestämmelser skola, där icke ärendet ankommer på prövning av överexekutor, avgöras av skiljemän i enlighet med därom gällande lag.

I lånekontraktet må icke tiden för vare sig lånets uttagande till fullo eller i kontraktet bestämda byggnaders fullbordande bestämmas senare än till den tidpunkt, då amorteringsskyldigheten inträder.

15 §.

Kommun skall i lånekontrakt, varom i 14 § förmäles, förbehålla sig och staten rätt att under nedan angivna förutsättningar uppsäga lånet till inbetalning å tid, som kommunen eller staten bestämmer, nämligen:

a) om låntagaren ej fullgör vad i kontraktet föreskrivits i fråga om lägenhetens bebyggande och odling;

b) om låntagaren visar sig försumlig i att erlägga föreskriven kapitalavbetalning;

c) om låntagaren försummar att erlägga brandförsäkringsavgift för lägenheten eller eljest åsidosätter för brandförsäkringens giltighet stadgade villkor;

d) om lägenheten vanvårdas till jord eller byggnad eller om byggnad nedrivs eller bortflyttas och värdet å lägenheten därigenom eller till följd av skogsavverkning eller eljest så minskas, att säkerheten för lånet ej vidare kan anses fullt betryggande;

e) om äganderätten till lägenheten i dess helhet eller del därav genom köp eller annat fång från låntagaren övergår till ny innehavare i andra fall,

än då lägenheten i dess helhet övertages antingen av efterlevande make eller av bröstarvinge eller av efterlevande make och bröstarvinge, vilka behålla lägenheten oskiftad, eller ock av annan person, vilken är behörig till erhållande av arbetarsmåbrukslån;

f) om låntagaren genom bedräglig uppgift föranlett lånets beviljande; eller

g) om låntagaren avflyttar från lägenheten under sådana omständigheter, att det kan skäligen antagas, att han eller hans familj icke vidare ämnar bebo densamma, eller eljest sådana förhållanden inträffat, att låntagaren, med hänsyn till det med lånet avsedda ändamålet, uppenbarligen icke längre bör få tillgodonjuta detsamma.

Den rätt, som enligt förbehåll, varom i första stycket sägs, tillkommer staten, utövas av statskontoret. Finner statens egnahemsstyrelse sådant förhållande hava inträffat, att uppsägning av arbetarsmåbrukslån bör ske, och verkställas ej uppsägning av vederbörande kommun, skall styrelsen därom underrätta statskontoret.

16 §.

Kommun skall genom sakkunnig person verkställa erforderlig inspektion å lägenheter, för vilka arbetarsmåbrukslån beviljats.

Om jordförmedling och jordanskaffning.

17 §.

För att tillgodose jordsökandes önskan och behov att förvärva jord för ändamål, som avses i denna kungörelse, bör kommun, som utövar arbetarsmåbrukslåneverksamhet, vidtaga av förhållandena påkallade åtgärder för att anskaffa och tillhandahålla jord, som med hänsyn till jordmån, läge, pris och andra på frågan inverkan omständigheter antages kunna tjänligen användas för ändamålet. Jord, som tillhandahålles, bör upplåtas till sådant pris och under sådana villkor i övrigt, att tillträdarens kostnad för förvärvet och vad därmed sammanhänger icke blir högre, än att företaget bör av honom i fortsättningen kunna genomföras.

18 §.

Till främjande av sådan verksamhet, som i 17 § avses, må kommun kunna av Kungl. Maj:t tilldelas förlagslån från jordförmedlingsfonden, därvid i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse de bestämmelser, vilka gälla för beviljande av dylikt lån åt aktiebolag eller förening enligt kungörelsen den 8 juni 1928 (nr 217) angående allmänna grunder för den statsunderstödda egnahemsverksamheten, dock att säkerhet för lånet ej behöves av kommun lämnas.

I samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts här ifrågavarande förslag har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *J. A. Larsson* och *E. von Heland* (I: 282) och den andra inom andra kammaren av herr *A. Pettersson* i Dahl m. fl. (II: 459), i vilka motioner hemställts, att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte dels uttala sig för sådana bestämmelser rörande lån ur den föreslagna fonden, att arbetarsmåbrukslån må kunna utlämnas till skogs-

och lantarbetare samt därmed likställda i hela landet, dels såsom kapital för arbetarsmåbrukslånefonden anvisa för budgetåret 1933/1934 ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor;

dels en inom första kammaren av herr *N. Gabrielsson* väckt motion (I: 286), i vilken motion riksdagen föreslagits att vidtaga sådana ändringar i Kungl. Maj:ts förslag till kungörelse angående statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet, att låntagare åläggas att, sedan amorteringsdelen av arbetarsmåbrukslån guldits, å stående delen erlægga ränta efter samma procent, som då är gällande för egnahemslån;

dels en inom första kammaren av herr *C. Lindhagen* väckt motion (I: 287), vari hemställts, ej mindre att riksdagen med anledning av propositionen nr 181 ville i vissa i motionen angivna syften förorda:

1. att i kungörelsen 1 och 2 §§ skapas garantier för att i alla kommuner, där framställning om medverkan för bildandet av arbetarsmåbruk göres, en organisation också kommer till stånd för en sådan medverkan;

2. att i kungörelsen vidare betonas, att arbetarsmåbruk skall anläggas företrädesvis å odlingsmark;

3. att, i den mån odlad jord tages i bruk, detta ej må ske med äventyrande av tillvaron och tillkomsten av självförsörjande jordbruk;

än även

1. att riksdagen ville besluta, att vid upplåtande av mark till arbetarsmåbruk från bolags domäner (särskilt i avvitrade och storskiftade delar av riket) samt från gods skall, eventuellt med vissa begränsningar, mark avstås utan ersättning eller till reducerat värde;

2. att även jordbruksutskottet i den allmänna välfärdens intresse går in för den i motion nr 195 i första kammaren 1933 förordade lagstiftningen för bildande av nya jordbruk av olika slag och fullkomnande av ofullständiga jordbruk;

dels ock två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *C. Bengtsson* och *A. O. Frändén* (I: 288) samt den andra inom andra kammaren av herr *B. Petersson* i Lerbäcksbyn m. fl. (II: 461), i vilka motioner hemställts, att riksdagen, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 181 och med bifall till i propositionen framställt förslag angående inrättande av en arbetarsmåbrukslånefond, måtte för den med fonden avsedda verksamheten fastställa följande ändrade grunder:

1) att verksamheten skall handhas av de befintliga egnahemsorganen under överinseende av statens egnahemsstyrelse;

2) att det belopp som av låneförmedlare må beviljas i arbetarsmåbrukslån må utgöra högst 4,000 kronor;

3) att härutöver premielån utan återbetalningsskyldighet må kunna tilldelas arbetarsmåbrukslåntagare för nyodlings-, grundförbättrings- och nybyggnadsföretag med belopp motsvarande högst 40 procent av material- och arbetskostnader, dock i intet fall med mer än 2,000 kronor;

4) att arbetarsmåbrukslån må vara räntefritt under de fem första åren och därefter löpa med en ränta av 3,6 procent samt med avseende å återbetalningen delas i en amorteringsdel, motsvarande $\frac{2}{5}$, och en stående del, motsvarande $\frac{3}{5}$ av lånebeloppet, med en årlig annuitet å amorteringsdelen av 5 procent; samt

att riksdagen vid bifall härtill ville anvisa dels såsom kapital för arbetarsmåbrukslånefonden för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning, Fonden för förslag till statsverket, ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, dels ock till utlämnande av premielån åt arbetarsmåbrukslåntagare för samma budgetår ett extra reservationsanslag av 800,000 kronor.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar anförda skälen hänvisas till motionerna I: 282, I: 286, I: 287 och I: 288.

På därom av sammansatta andra lag- och jordbruksutskottet med anledning av ett flertal motioner gjord hemställan (utl. nr 2) anhöll 1928 års riksdag (skr. nr 232) hos Kungl. Maj:t om utredning och förslag rörande beredande av ökade möjligheter för lantarbetare, hemmansägare-, arrendators- och småbrukaresöner samt andra mindre bemedlade och obemedlade härför lämpliga personer att erhålla egna jordbruk.

Sedan Kungl. Maj:t den 29 juni 1928 anbefallt *statens egnahemsstyrelse* att verkställa den av riksdagen ifrågasatta utredningen, avgav egnahemsstyrelsen den 5 december 1928 förslag, avseende anskaffande av s. k. lantarbetarsmåbruk. Förslaget innebar, att staten försöksvis skulle genom byggnadslån och premielån söka främja, att lämpliga jordbrukare anlade nya smärre arrendegårdar och behölle dem som »passerställen» för lantarbetare, vilka ville arbeta sig upp till egna jordbrukare. Till hjälp åt dem, som skulle övertaga lantarbetarsmåbruk, föreslog styrelsen lån till inköp av jordbruksinventarier. Rörelsen skulle skötas av hushållnings-sällskapens egnahemsnämnder.

I yttranden, som av åtskilliga myndigheter och sammanslutningar afgavs över förslaget, framfördes ur olika synpunkter betänkligheter och erinringar mot detsamma. Sedan dessa yttranden överlämnats till *egnahemsstyrelsen*, avgav styrelsen den 2 oktober 1929 ett nytt förslag. Detta förslag avsåg beredande av räntefria jordbrukslån, därvid övertagandet av jordbruk under såväl äganderätt som arrende eller åborätt skulle främjas jämsides. Rörelsen skulle som regel skötas av egnahemsnämnderna. Lånen skulle utdelas till personer, som vore så obemedlade, att de ej kunde erhålla jordbruk enbart genom egnahemslån. Vidare skulle lånen kunna få i särskilda fall användas till hjälp åt behövande personer, vilka redan innehade jordbruk men trots duglighet råkat i fara att få lämna detta. De fastigheter, som skulle komma i fråga, borde ej vara större än som motsvarade övre värdegränsen för erhållande av egnahemslån. Lån skulle få utgå med högst 2,500 kronor eller, där synnerliga skäl föranledde höj-

ning, 3,000 kronor. Lånen skulle efter en amorteringsfri tid av 3 år avbetalas under 12 år.

Med anledning av vissa vid 1930 års riksdag väckta motioner anförde sammansatta andra lag- och jordbruksutskottet (utl. nr 1), bland annat, att den fråga, som avsåges i 1928 års riksdagsskrivelse, borde upptagas till fortsatt utredning. Utredningen borde, utöver vad som åsyftades med sagda skrivelse, avse jämväl skogsarbetarnas jordfråga, icke minst inför den situation, som kunde vara att vänta genom en för Norrlands del påräknelig rationellare skogsvård.

Under återopande av berörda utskottsutlåtande anhöll 1930 års riksdag (skr. nr 276), att Kungl. Maj:t ville bland annat verkställa fortsatt utredning rörande ökade möjligheter för lantarbetare, skogsarbetare, hemmansägare-, arrendators- och småbrukaresöner samt andra mindre bemedlade härför lämpliga personer att erhålla egna jordbruk samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 4 december 1930 uppdrogs åt särskilda utredningsmän att verkställa bland annat den av riksdagen sålunda ifrågasatta utredningen. Utredningsmännen, som antogo benämningen *sociala jordutredningen*, hava till fullgörande av uppdraget i förevarande del den 5 december 1932 till Kungl. Maj:t inkommit med betänkande med förslag till åtgärder för beredande av ökade möjligheter för mindre bemedlade personer att erhålla egna jordbruk (stat. off. utr. 1932:33). Vid betänkandet, som är undertecknat av sociala jordutredningens samtliga nuvarande ledamöter (ledamöterna av riksdagens första kammare professorn K. G. Westman, lantbrukaren Elof B. Andersson i Fältenborg och jägmästaren C. G. L. H:son Tamm, ledamoten av riksdagens andra kammare ombudsmannen Helmer Molander samt sekreteraren hos svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet redaktören Hemming Sten i Gävle), är fogat en av herrar Molander och Sten mot vissa delar av förslaget avgiven reservation.

Över betänkandet hava efter remiss avgivits yttranden av vissa i statsrådsprotokollet angivna myndigheter och sammanslutningar.

Sociala jordutredningens förslag innebär, att en statlig fond, benämnd arbetarsmåbrukslånefonden, skulle inrättas, ur vilken lån på förmånliga villkor kunde utlämnas för att främja bildandet av mindre lägenheter, avsedda att bereda vederbörande innehavare utkomst genom jordbruk, drivet vid sidan av annan verksamhet, arbetarsmåbruk.

De närmare bestämmelser, som borde gälla beträffande den sålunda föreslagna formen av statlig hjälpverksamhet, hava av jordutredningen sammanfattats i ett *förslag till kungörelse med allmänna grunder för statsunderstödd arbetarsmåbrukslåneverksamhet*. Beträffande innehållet i sagda förslag samt de till grund för de särskilda bestämmelserna anförda motiven tillåter sig utskottet hänvisa till den redogörelse, som lämnats å sid. 10—12 i statsrådsprotokollet.

Sociala jordutredningens kungörelseförslag har inom jordbruksdepartementet varit föremål för omarbetning i anslutning till vissa från förslaget avvikande synpunkter, vilka framhållits av departementschefen å sid. 22—26 i statsrådsprotokollet. Därvid har tillika, delvis till följd av erinringar i de i ärendet avgivna utlåtandena, vidtagits vissa detaljändringar. Det nya förslag, som sålunda tillkommit, framgår av det nyss återgivna kungörelseförslaget.

Det för låneverksamheten erforderliga *kapitalbehovet* har av jordutredningen för nästa budgetår beräknats till 2,000,000 kronor. Utredningen har därvid förslagsvis räknat med att under första verksamhetsåret komme att utlämnas lån till 1,250 arbetarsmåbrukslägenheter, vilket skulle innebära, att staten förbunde sig att i mån av behov utbetala räntefria lån till ett belopp av högst 5,000,000 kronor. Utredningen har emellertid anfört, att, då givetvis icke hela beloppet av beviljade lån komme att utbetalas under första året utan beloppet komme att fördelas på två eller flera år, för budgetåret 1933/1934 borde under nionde huvudtiteln anvisas ett anslag av nyssberörda belopp, 2,000,000 kronor. Med hänsyn särskilt därtill, att lånemaximum av departementschefen föreslagits höjt från av jordutredningen förordade 4,000 kronor till 6,000 kronor, har han ansett sig böra räkna med ett något högre belopp. Departementschefen har därvid stannat för ett anslagskrav å 2,500,000 kronor. Beloppet torde, anför departementschefen, böra beviljas såsom reservationsanslag och anvisas såsom kapital till bildande av en särskild fond, benämnd arbetarsmåbrukslånefonden. Anslaget borde under rubrik fonden för förslag till statsverket i riksstaten upptagas bland utgifter för kapitalökning.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts här föreliggande förslag avser att skapa tillfällen för skogsarbetare och därmed jämförliga arbetare att förvärva mindre lägenheter, ägnade att bereda innehavaren utkomst genom jordbruk, drivet vid sidan av annan verksamhet. Önskvärdheten av att åtgärder i nu angivet syfte bliva vidtagna har vid upprepade tillfällen framhållits av riksdagen. Enligt utskottets förmenande talar den förhandenvarande situationen på arbetsmarknaden för att man med det snaraste söker förverkliga de sålunda framkomna önskemålen, varigenom bestående värden kunna skapas och arbetstillfällen för här ifrågavarande kategorier av medborgare beredas för tider, då dessa annars måste gå sysslolösa. Under rådande arbetslöshet är förslagets genomförande av betydelse jämväl på grund av den ökade arbetstillgång, som beredes genom den med bildandet av de nya jordbruken förenade nybyggnads- och nyodlingsverksamheten.

Det nu framlagda förslaget, som i allt väsentligt bygger på ett av den s. k. sociala jordutredningen avgivet betänkande, har synts utskottet i det stora hela väl avvägt. Utskottet — som tillika finner här förevarande

fråga vara av beskaffenhet att kunna behandlas fristående från övriga till utskottet hänskjutna ärenden — har därför ansett sig böra i princip ansluta sig till förslaget.

Utskottet utgår härvid från att vid förslaget förverkligande nödig försiktighet iakttages, så att, såsom departementschefen framhållit, arbetarsmåbruk ej bildas i större utsträckning än att de därå bosatta arbetarna kunna beräknas skola under tider med normal arbetstillgång erhålla nödig kontant arbetsinkomst. En viss garanti härför ligger enligt utskottets uppfattning däri, att enligt det nu föreliggande förslaget ett relativt begränsat antal småbruk skulle komma att spridas över stora områden.

Beträffande de särskilda punkterna i förslaget vill utskottet anföra följande.

Enligt jordutredningens förslag skulle arbetarsmåbrukslån ej få utgå till en och samma person med högre belopp än 4,000 kronor. Departementschefen har, i anslutning till ett i betänkandet reservationsvis framfört förslag, funnit en höjning av *länmaximum* till 6,000 kronor väl motiverad, då kostnaderna för inköp, uppodling och bebyggande av en med hänsyn till belägenhet, storlek och övriga omständigheter lämplig fastighet även med iakttagande av omsorg och sparsamhet ej alltid torde kunna hållas inom det av jordutredningens majoritet föreslagna beloppet.

I motionerna I:288 och II:461 har föreslagits, att maximum för här ifrågakarande lån skulle sättas till 4,000 kronor, varutöver emellertid premielån utan återbetalningsskyldighet till högst 2,000 kronor skulle kunna tilldelas arbetarsmåbrukslåntagarna.

Utskottet har av den förebragta utredningen erhållit den uppfattningen, att det — för att den ifrågasatta verksamheten skall kunna bliva till avsedd nytta för de befolkningslager, det här närmast gäller att hjälpa — torde vara nödvändigt att ett belopp av upp till 6,000 kronor kan ställas till en låntagares förfogande, och biträder alltså Kungl. Maj:ts förslag rörande det belopp, som högst må ställas till förfogande för varje arbetarsmåbruk.

Frågan, huruvida hela detta belopp bör utgå i form av lån på sätt i propositionen föreslagits eller, enligt nyssnämnda motioner, delvis i form av premielån utan återbetalningsskyldighet, sammanhänger med frågor rörande *räntebetalning* å lånen ävensom lånen *återbetalning*, till vilka frågor utskottet nu torde få övergå.

Kungl. Maj:ts förslag i detta hänseende innebär i huvudsak följande. Lån skall med avseende å återbetalningen delas i en stående del och en amorteringsdel. Den stående delen skall fastställas till belopp, motsvarande kostnaden för jordförvärvet jämte, i förekommande fall, den beräknade kostnaden för uppodling av så stort jordområde, att lägenhetens sammanlagda åkerareal uppgår till en hektar, dock högst till en

tredjedel av hela lånet, d. v. s. högst 2,000 kronor. Lånets stående del må endast under vissa närmare angivna förutsättningar av långivaren uppsägas till betalning. Amorteringsdelen skall från och med sjätte året efter utgången av det kalenderår, för vilket lånet beviljats, återbetalas med en trettiondedel årligen, låntagaren dock obetaget att, om han så önskar, verkställa inbetalningar härutöver. Ränta skall icke erläggas vare sig på den stående delen eller på amorteringsdelen. Under förutsättning att amorteringsdelen uppgår till högsta möjliga belopp, d. v. s. 4,000 kronor, uppgår således låntagarens årliga avgäld under den trettioåriga amorteringstiden till 133 kronor 33 öre.

I motionen I: 286 har hemställts om sådana ändringar i detta förslag, att låntagare skulle åläggas att, sedan amorteringsdelen guldits, å den stående delen erlægga ränta efter samma procentsats, som då är gällande för egnahemslån.

Det i motionerna I: 288 och II: 461 framförda yrkandet innebär, som nyss erinrats, att premielån å upp till 2,000 kronor skulle kunna beviljas, under det att själva arbetarsmåbrukslånet icke skulle få överstiga 4,000 kronor. Detta lån skulle under de fem första åren lämnas räntefritt. Därefter borde lånet löpa med ränta, förslagsvis 3.6 procent. Med avseende å återbetalningen skulle arbetarsmåbrukslånen i likhet med egnahemslånen uppdelas på en amorteringsdel, motsvarande $\frac{2}{5}$, och en stående del, motsvarande $\frac{3}{5}$ av det totala lånebeloppet. Å amorteringsdelen borde från och med sjätte året erläggas en annuitet av 5 procent, varav förslagsvis 1.4 procent amortering och 3.6 procent ränta. Å stående delen skulle endast ränta utgöras. De årliga avgifterna för ett lån av maximistorlek, 4,000 kronor, skulle under amorteringstiden uppgå till tillhoppa 166 kronor 40 öre. Denna årsavgift skulle utgå under 36 år, varefter låneskulden nedbringats till 2,400 kronor. Enär fastigheten efter denna tid borde äga åtminstone samma värde som vid lånetidens början, torde det, framhålla motionärerna, icke möta svårigheter att med tillhjälp av hypotekslån eller sparbankslån utlösa återstående statslånemedel.

Vid vägande mot varandra av de skäl, som kunna anföras till förmån för å ena sidan Kungl. Maj:ts förslag och å andra sidan det i motionerna I: 288 och II: 461 framförda förslaget, har utskottet ansett en grundläggande faktor i den ifrågasatta stödverksamheten böra vara kommunernas medverkan och kontroll. Enligt utskottets förmenande skulle arbetet härmed för de kommunala organen väsentligt ökas, därest dessa jämväl skulle hava att handhava den av premielånens utlämnande föranledda kontrollen. Härtill kommer vidare, att det för de medellösa låntagare, som här kunna komma i fråga och för vilka även en ringa ökning av den årliga betalningsskyldigheten medför betydande olägenheter, måste bliva svårt att under amorteringstiden bestrida de något ökade årliga kontantutlägg, som förutsatts i motionerna I: 288 och II: 461. Utskottet tillstyrker alltså i denna del Kungl. Maj:ts förslag.

Beträffande räntebetalning biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag om räntefrihet såväl under de fem första åren som under amorteringstiden. Vad tiden därefter beträffar finner utskottet skäl tala för att, såsom i motionen I:286 yrkats, låntagare åläggas att erlægga ränta å stående delen av lånet i enlighet med de grunder, som i motionen föreslagits. Då denna del enligt förslaget skulle uppgå till högst 2,000 kronor, torde en sådan räntebetalning ej bliva betungande. Givetvis bör det stå vederbörande låntagare fritt att, om han så önskar, inbetala jämväl den stående delen av lånet.

I anslutning till vad sålunda anförts tillstyrker utskottet alltså vad i motionen I:286 yrkats.

I fråga om *låneverksamhetens handhavande* innebär Kungl. Maj:ts förslag, att detta skall, under statens egnahemsstyrelses överinseende, inom kommun ske genom en särskild nämnd (arbetarsmåbruksnämnd) eller, där verksamheten kan antagas bliva av mindre omfattning, av kommunalnämnden.

I motionerna I:288 och II:461 har däremot föreslagits, att verksamheten skulle handhas av de befintliga egnahemsorganen under överinseende av statens egnahemsstyrelse.

Ett starkt inflytande för de kommunala organen är enligt utskottets uppfattning en nödvändig förutsättning för ett lyckligt genomförande av den ifrågasatta stödverksamheten. Den ansvarighet för utlämnade lån, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle åvila kommunerna och vartill utskottet i det följande kommer att giva sin anslutning, förutsätter enligt utskottets uppfattning, att kommunerna erhålla ett avgörande inflytande på lånens utdelande. Utskottet kan alltså icke biträda förslaget om att verksamhetens handhavande skulle överflyttas från kommunerna till egnahemsnämnderna.

Å andra sidan håller utskottet före, att en medverkan från egnahemsnämndernas sida måste vara av värde för kommunerna, liksom därigenom ledningen av verksamheten underlättas för egnahemsstyrelsen. Genom en sådan anordning hålles möjlighet öppen att för här ifrågavarande verksamhet anlita nämndernas stora lokalkännedom och erfarenhet på hithörande områden. För egnahemsstyrelsen måste det vara av särskild betydelse att hava tillgång härtill. Vidare torde härigenom möjlighet öppnas att i högre grad än annars skulle bliva fallet åstadkomma en något så när likformig tillämpning inom större områden av bestämmelserna för stödverksamhetens utövande.

Den sålunda av utskottet avsedda medverkan från egnahemsnämndernas sida — vilka alltså närmast skulle hava att biträda egnahemsstyrelsen och kommunerna med råd och anvisningar ävensom att i viss mån kontrollera och övervaka kommunernas ifrågavarande verksamhet — synes utskottet bäst kunna uppnås genom att föreskrift meddelas där-

om, att egnahemsstyrelsen för genomförande av sin uppgift med avseende å arbetarsmåbruksverksamheten skall äga att anlita hushållningssällskapens egnahemsnämnder i den omfattning, styrelsen finner nödigt.

Med anledning av vad i motionerna I: 288 och II: 461 i här förevarande hänseende yrkats hemställer alltså utskottet, att vid utfärdandet av bestämmelser för arbetarsmåbruksverksamhetens bedrivande vad utskottet nu anfört må vinna beaktande.

Vad i statsrådsprotokollet föreslagits rörande *ansvarsfördelningen* mellan stat och kommun för uppkommande förluster å utlämnade arbetarsmåbrukslån har syntts utskottet väl avvägt. Utskottet tillstyrker alltså förslaget i denna del.

En förutsättning för att kommunerna, såsom föreslagits, skola kunna åläggas svara för en del av de eventuellt uppkommande förlusterna är emellertid enligt utskottets mening, att kommunerna erhålla ett avgörande inflytande på utlämnandet av arbetarsmåbrukslån och vidare att, såsom departementschefen framhållit, arbetarsmåbruk ej utan kommunens vilja inrättas inom dess område.

Då det i anslutning härtill måste anses böra ankomma på kommun att avgöra, huruvida överhuvudtaget låneverksamhet av ifrågavarande slag bör upptagas inom dess område, avstyrker utskottet vad i motionen I: 287 yrkats därom, att garantier skulle skapas för att i alla kommuner, där framställning om medverkan för bildandet av arbetarsmåbruk göres, en organisation också kommer till stånd för en sådan medverkan.

Vad härefter beträffar den föreslagna verksamhetens *tillämpningsområde* har sociala jordutredningen uttalat, att rörelsen under de närmaste åren företrädesvis borde inriktas på att tillgodose behovet inom de norrländska kommunerna. Departementschefen har biträtt jordutredningens mening, att Norrland i första hand borde bliva delaktigt av rörelsen, men ansett, att med Norrland borde jämföras norra delarna av Dalarna och Värmland. Möjlighet borde emellertid, framhåller departementschefen vidare, finnas att, om så ansåges erforderligt, utsträcka verksamheten jämväl till andra delar av landet, varvid det borde ankomma på Kungl. Maj:t att härutinnan besluta efter som med hänsyn till omständigheterna prövades lämpligt.

I det vid statsrådsprotokollet fogade förslaget till kungörelse har i förevarande hänseende endast intagits den bestämmelsen, att arbetarsmåbrukslån må utlämnas till skogsarbetare eller därmed likställd arbetare.

I motionerna I: 282 och II: 459 har hemställts, att riksdagen måtte uttala sig för sådana bestämmelser rörande lån ur den föreslagna fonden, att dylika lån måtte kunna utlämnas till skogs- och lantarbetare samt därmed likställda i hela landet.

Departementschefens ovanberörda uttalande innebär, att den ifråga-

satta verksamheten skall utsträckas till arbetarkategorier över hela landet endast i den mån så kan anses av behovet påkallat.

Mot den av departementschefen sålunda för närvarande förordade begränsningen har utskottet intet att erinra. Utskottet vill betona, att det nu föreliggande förslaget närmast avser igångsättande i jämförelsevis begränsad omfattning av en i det stora hela oprövd form av stödverksamhet. I den mån omständigheterna framdeles så påkalla och medgiva, synas de i motionerna I:282 och II:459 framförda synpunkterna kunna vinna beaktande inom ramen av de nu föreslagna bestämmelserna; och torde nämnda motioner därför få anses besvarade med vad utskottet sålunda framhållit.

Det av Kungl. Maj:t för nästa budgetår för här ifrågavarande ändamål beräknade *kapitalbehovet* — 2,500,000 kronor — har med den ståndpunkt, utskottet i det föregående intagit å ena sidan till frågan om lånemaximum samt å andra sidan till yrkandet om utsträckning av stödverksamhetens tillämpningsområde, icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet avstyrker alltså motionerna I:282 och II:459 samt I:288 och II:461 i vad desamma beträffande det för budgetåret 1933/1934 erforderliga beloppet skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag.

De av departementschefen förordade, i det vid statsrådsprotokollet följade *förslaget till kungörelse* intagna reglerna för ifrågavarande verksamhet hava ej givit utskottet anledning till andra erinringar än vad som framgår av vad utskottet i det föregående anfört.

I motionen I:287 har yrkats, att särskilda föreskrifter måtte meddelas dels därom, att arbetarsmåbruk företrädesvis skall anläggas å odlingsmark, och dels därom, att, i den mån odlad jord tages i bruk, detta ej må ske med äventyrande av tillvaron och tillkomsten av självförsörjande jordbruk. Vidare har i samma motion hemställts, dels att riksdagen ville besluta, att vid upplåtande av mark till arbetarsmåbruk från bolags domäner samt från gods skall, eventuellt med vissa begränsningar, mark avstås utan ersättning eller till reducerat värde, dels ock att vederbörande riksdagsutskott måtte gå in för viss angiven lagstiftning för bildande av nya jordbruk av olika slag och fullkomnande av ofullständiga jordbruk.

Vad de först omförmälda yrkandena beträffar finner sig utskottet — med hänsyn till att det här gäller en ny och oprövd form av stödverksamhet, där största möjliga frihet vid verksamhetens handhavande synes böra lämnas kommunerna, vilka skola hava det närmaste ansvaret för dess lyckliga genomförande — icke böra förorda några närmare bestämmelser rörande arten och beskaffenheten av den jord, som bör anskaffas

och tillhandahållas för här ifrågavarande verksamhet, än som i kungörelseförslaget intagits.

Vad i övrigt i nu angivna delar i nämnda motion hemställts finner utskottet vara av den vittgående beskaffenhet, att det icke synes böra i nu förekommen ordning göras till föremål för prövning.

Utskottet hemställer alltså, att här förevarande motion, I: 287, i nu angivna delar icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit beträffande *jordförmedlingsfondens disponering* under år 1934 överensstämmer med ett av 1932 års riksdag för år 1933 lämnat medgivande med den ändring, att under år 1934 förlagslån ur fonden skulle få utlämnas ej blott — som under år 1933 är fallet — till aktiebolag och föreningar utan jämväl, för främjande av jordanskaffning för arbetarsmåbruk, till kommuner.

Mot vad sålunda föreslagits har utskottet icke funnit något att erinra.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet — som senare under riksdagen kommer att avgiva utlåtande beträffande sättet för täckande av det utav utskottet för ändamålet tillstyrkta anslaget —

I. att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och herrar Larssons och von Helands samt herr Petterssons i Dahl m. fl. motioner (I: 282 och II: 459) ävensom herrar Bengtssons och Frändéns samt herr Peterssons i Lerbäcksbym m. fl. motioner (I: 288 och II: 461) samt med bifall till herr Gabrielssons motion (I: 286), må

a) besluta, att en fond, benämnd arbetarsmåbrukslånefonden, skall inrättas, från vilken lån må utlämnas i ändamål att giva skogsarbetare eller därmed likställd arbetare tillfälle att förvärva mindre lägenhet, ägnad att bereda innehavaren utkomst genom jordbruk, drivet vid sidan av annan verksamhet,

b) medgiva, att lån ur arbetarsmåbrukslånefonden må utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med de bestämmelser, vilka finnas intagna i ett vid statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 24 februari 1933 fogat förslag till kungörelse angående statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet, dock med de ändringar härutinnan, vilka föranledas av vad utskottet i det föregående anført och tillstyrkt,

c) såsom kapital för arbetarsmåbrukslånefonden för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor;

II. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag,

a) medgiva, att av jordförmedlingsfondens kapitalbehållning må under år 1934 till jordanskaffningslån åt hushållningssällskap av statens egnahemsstyrelse disponeras tillhoppa högst så stort belopp, att vad som utestår i beviljade jordanskaffningslån icke vid något tillfälle under sagda år överstiger 1,500,000 kronor,

b) medgiva, att den del av jordförmedlingsfondens till ny utlåning disponibla kapitaltillgång, som ej anvisas såsom jordanskaffningslån, må under år 1934 av Kungl. Maj:t användas för utlämnande av förlagslån åt aktiebolag, föreningar och kommuner; samt

III. att herrar Larssons och von Helands samt herr Petterssons i Dahl m. fl. motioner (I: 282 och II: 459), herr Lindhagens motion (I: 287) ävensom herrar Bengtssons och Frändéns samt herr Peterssons i Lerbäcksbyn m. fl. motioner (I: 288 och II: 461), i den mån de icke kunna anses besvarade genom utskottets hemställan här ovan under I., icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 24 maj 1933.

På särskilda utskottets vägnar:

FELIX HAMRIN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sigfrid Hansson, Bårg, von Stockenström, Björnsson, Westman, Sederholm, Wohlin, Sam Larsson, Lindström, Västberg* och *Frändén* samt friherre *Lagerfelt*, samt

från andra kammaren: herrar *Hamrin, Lindqvist, Olsson* i *Kullenbergstorp*, *Fast, Johanson* i *Stockholm*, *Olsson* i *Gävle*, *Linnér, Pehrsson* i *Bramstorp*, *Andersson* i *Tungelsta*, *Anderson* i *Norrköping*, *Molander* och *Petersson* i *Lerbäcksbyn*.

Reservation

av herr *Linnér*, som med instämmande av herr *Frändén*, friherre *Lagerfelt* samt herrar *Anderson* i Norrköping och *Petersson* i Lerbäcksbyn anfört:

»I likhet med utskottets majoritet anse vi synnerligen önskvärt, att åtgärder vidtagas för att bereda skogsarbetare och med dem likställda arbetare möjlighet att förvärva småbruk, som kunna utgöra ett stöd för dem i deras förvärvsverksamhet på arbetsmarknaden. I två avseenden äro vi dock av annan mening än majoriteten. Vi hysa den uppfattningen, att det icke är tillrådligt att inleda kommunerna i en ny form av understödsverksamhet och ett ekonomiskt ansvar, som åtminstone för de svagare ibland dem kan medföra betänkliga följder. Vi anse således att kommunerna icke böra fungera som låneförmedlare eller på föreslaget sätt iklåda sina medlemmar ekonomiska ansvarsförbindelser. Vi kunna icke heller finna vare sig behöfligt eller välbetänkt att för arbetarsmåbrukslåneverksamheten införa en helt ny organisation vid sidan av egnahemsnämnderna. Under mångårigt framgångsrikt sysslande med den närbesläktade egnahemslåneförmedlingen hava dessa förvärvat en erfarenhet och rutin på här ifrågavarande område, som icke kan förutsättas i allmänhet vara i samma mån tillfinnandes hos de kommunala organen och som det torde vara angeläget att tillgodogöra sig för den nya verksamheten. Genom sin sammansättning och genom sina lokala organ äga egnahemsnämnderna tillika en kännedom om förhållandena inom respektive län, som borgar för att ortssynpunkterna skola bliva behörigen tillgodosedda. Vi hava därför inom utskottet förordat bifall till motionerna I:288 och II:461 i vad de avse, att låneförmedlingen skall under överinseende av statens egnahemsstyrelse handhavas av egnahemsnämnderna i enlighet med för egnahemsverksamheten hittills tillämpade grunder.»